

Dokument nr. 8:65

(2004-2005)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Øystein Djupedal og Jørund Leknes

Forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Øystein Djupedal og Jørund Leknes om å gi opphold for irakiske flyktninger i Norge som fikk midlertidig opphold uten rett til familiegjenforening i 2000 og 2001

Til Stortinget

BAKGRUNN

I 2000 og 2001 ble til sammen 2069 irakiske kurdere innvilget midlertidig oppholdstillatelse uten rett til familiegjenforening eller bosettingstillatelse (MUF) i Norge. Dette ble gitt som et alternativ til en individuell vurdering av beskyttelsesbehov fulgt av mulig innvilgelse av asyl eller opphold på humanitært grunnlag. Begrunnelsen fra myndighetene for å gi MUF-tillatelsene var usikkerhet rundt hjemsendelse, samtidig som Justisdepartementet ønsket en nærmere utredning av beskyttelsesbehov for flyktningene i Irak. Samtidig var regjeringen tydelig på at de ønsket at færre irakiske kurdere skulle søke asyl i Norge. Daværende justisminister Odd Einar Dørum fra Venstre uttalte til VG 25. februar 2000 om vedtaket at det var "Et kraftig signal til dem som ønsker å utnytte asylinstituttet".

I henhold til høringsbrev fra Kommunal- og regionaldepartementet ventet 22. oktober 2004 ca. 300 av disse og deres familiemedlemmer på behandling av søknad om fornyet oppholdstillatelse hos UDI og ca. 1100 på å få behandlet klagesaker eller omgjøringsanmodninger i Utlendingsnemnda.

Den gruppen det her er tale om, har vært utsatt for meget vilkårlig behandling i Norge. Det har vært gitt midlertidige tillatelser, samtidig som de fleste ikke har sett muligheter for retur til Irak siden 1999/2000. Etter krigen i Irak og frem til i dag har FNs Høykom-

missær for flyktninger (UNHCR) klart frarådet ufrivillig retur til Irak. Det er også mye som tilsier at retur til Irak i tiden fremover vil være vanskeliggjort av den situasjonen landet befinner seg i. Dette er en situasjon UNHCR ber oppholdslandene for de irakiske kurdene ta hensyn til.

De det her gjelder har hatt opphold i landet lenger enn 4 år, og har således som hovedregel etablert en sterk tilknytning til riket, samt at det ligger sterke menneskelige hensyn til grunn for å gi alle personer i denne gruppen en rett til å få søknader om opphold vurdert på individuelt grunnlag. Graden av tilknytning dersom oppholdstiden i Norge tas med i betraktning, vil som hovedregel gi opphold. I tillegg til lang botid kommer tilpasning til det norske samfunnet i form av arbeid og utdanning, alder, psykisk helsesituasjon, familiesituasjon i Norge og hjemlandet m.m. I tillegg må de som har fått barn mens de har vært i Norge, eller der hvor barn kom til Norge i ung alder, vurderes i henhold til bestemmelsene i FNs barnekonvensjon.

Flere andre europeiske land har valgt å innvilge oppholdstillatelse for personer fra Irak med like lang oppholdstid som de det her er snakk om.

Det som er av stor viktighet, er å søke gode, varierte løsninger for personer som har kommet til Norge med bakgrunn i et behov for beskyttelse. Både internasjonalt og nasjonalt har man, både i teori og praksis, hatt en stor tilbakeholdenhet med bruken av midlertidighet, og EUs direktiv om midlertidig beskyttelse illustrerer i så måte at midlertidighet gjelder krisesituasjoner og masseflyktsituasjoner. Når norske myndigheter bruker midlertidighet krever det stor grad av varsomhet, og humanitær tradisjon tilsier at mennesker på et gitt tidspunkt må gis anledning til å få en mer permanent beskyttelse eller opphold.

Forslagsstillerne har merket seg at Regjeringen har hatt ute på høring et forslag om at det ved vurde-

ring av søknad om asyl eller arbeids- eller oppholdstillatelse fra irakere som har hatt en midlertidig og begrenset arbeidstillatelse i medhold av utlendingsforskriftens § 21 sjuende ledd, skal botid i riket etter at slik tillatelse ble gitt, ikke tillegges vekt ved vurderingen av hvorvidt det foreligger en særlig tilknytning til riket etter utlendingsloven § 8 annet ledd.

Blir en slik forskrift vedtatt, betyr det at Norge saboterer FNs anbefalinger om å la være å sende folk til Irak, samtidig som det ikke tas hensyn til at irakerne har vært i Norge svært lang tid. Hovedvekten av høringsuttalelsene mener også dette. Særlig tungtveide bør Utlendingsdirektoratets høringsuttalelse telle når det i den slås fast:

"Vårt prinsipielle syn er at de helt spesielle omstendighetene knyttet til nettopp denne avgrensede gruppens langvarige opphold i Norge tilsier innvilgelse på humanitært grunnlag i betydelig flere saker enn det departementets forslag legger opp til. Vi presiserer at det ikke er vår meneing at alle disse sakene bør innvilges på generelt grunnlag, men at de på vanlig måte skal undergis en individuell behandling av hver enkelt sak. I de individuelle vurderingene vil forhold som blant annet fortsatt kvalifisert tvil om identiteten og straffbare forhold som vil kunne medføre utvisning bli tillagt vekt mot å innvilge."

Forslagsstillerne har merket seg at statsråd Erna Solberg på pressekonferanse har varslet forskrift som vil gi irakiske flyktninger som fikk MUF-status rett til å søke om arbeids- og oppholdstillatelse som arbeidsinnvandrere. Dette er en dårlig løsning og et forsøk fra Regjeringens side på å snike seg unna ansvaret for denne flyktningegruppen. De kom som asylsøkere, kunne ikke returneres og bør behandles videre som flyktninger. Mange har behov for norskopplæring og kvalifisering for å unngå varig sosialhjelp, i tillegg vil en slik arbeidstillatelse dersom den bare

gis de arbeidsføre, være en inhuman forskjellsbehandling av syke, barn, de uten arbeid og de med traumer de kan ha pådratt seg etter de kom til Norge, blant annet som følge av lang adskillelse fra familien.

Forslagsstillerne mener med bakgrunn i dette at Regjeringen må utferdige en forskrift som er speilvendt i forhold til det foreliggende høringsutkast. En slik forskrift må anerkjenne at irakerne var å betrakte som flyktede uten mulighet for retur da de ble gitt kollektiv beskyttelse, og erkjenne at de har opparbeidet en særlig tilknytning til riket i løpet av de årene de har vært her. Forskriften må gi forvaltningen retningslinjer for vurdering og fornyet vurdering av disse sakene.

FORSLAG

Med bakgrunn i dette fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen utferdige en forskrift slik at det ved vurdering av søknad om asyl fra irakere som har hatt oppholdstillatelse i medhold av utlendingslovens § 8 andre ledd, jf. forskriftens § 21 andre ledd, begrenset i medhold av sjuende ledd, skal botid i riket etter at slik tillatelse ble gitt tillegges vekt ved vurderingen av hvorvidt det foreligger en særlig tilknytning til riket etter utlendingsloven § 8 annet ledd.

Slik vurdering skal gis alle som ble innvilget midlertidig og begrenset oppholdstillatelse og som siden ikke har blitt innvilget asyl eller opphold på humanitært grunnlag med formål at de som hovedregel etter en individuell helhetsvurdering skal kunne innvilges slikt opphold.

11. april 2005